

Molijer - Smesne precioze

Žan Baptist Poklen Molijer

Smešne precioze

Prevod: Raško Dimitrijević

LICA:

LAGRANŽ, odbijeni prosilac
DI KROAZI, odbijeni prosilac
GORŽIBUS, običan građanin
MAGDELON, Goržibusova kći precioza
KATOS, Goržibusova sinovica precioza
MAROTA, služavka kod Precioza
ALMANZOR, sluga kod Precioza
MARKIZ MASKARIJ, Lagranžov sluga
VIKONT ŽODLE, Di Kroazijev sluga
DVA NOSAČA NOSILJKE
SUSETKE
SVIRAČI

Događa se u Parizu, u Goržibusovoj kući.

POJAVA I

Lagranž, Di Kroazi.

DI KROAZI: Gospodine Lagranže...

LAGRANŽ: Šta je?

DI KROAZI: Gledajte me malo bez smejanja.

LAGRANŽ: Evo. Pa?

DI KROAZI: Šta kažete o našoj poseti? Jeste li zadovoljni?

LAGRANŽ: A šta vi mislite: imamo li obojica razloga da budemo zadovoljni?

DI KROAZI: Ne sasvim, pravo da kažem.

LAGRANŽ: Što se mene tiče, priznajem vam da sam zbunjen i gnevan. Da li je iko video, recite mi, dve palanačke sakalude koje se kočopere više od ovih, i dva čoveka kojima je pokazano više nipodaštavanja nego nama? Jedva su se rešile da nam ponude stolice. Nikad nisam video da se toliko šapuće na uvo, kao što su one to činile, da se toliko zeva, toliko trljaju oči i toliko puta pita: "Koliko je sati?" Šta su odgovorile na sve što smo rekli, sem da i ne? Priznajte mi, najzad: i kad bismo bili poslednji ljudi na svetu, ne bi nam se motlo. dogoditi gore od ovog što su nam one priredile.

DI KROAZI: Izgleda mi da vas to jako pogađa.

LAGRANŽ: Nema sumnje, pogađa me toliko da hoću da se osvetim za ovaj bezobrazluk. Znam ja zbog čega smo bili nipodaštavani. Precioznost nije zarazila samo Pariz, ona se isto tako rangirila i po unutrašnjosti, i naše smešne gospojce su je dobro srknule. Jednom reči, njihova ličnost je mešavina precioze i kaćiperke. Vidim ja šta treba čovek da bude pa da je lepo primljen; i, verujte

Molijer - Smesne precioze

mi, nas dvojica ćemo im tako lepo podvaliti da će uvideti ovoju glupost i naučiti da malo bolje poznaju svet.

DI KROAZI: A kako to?

LAGRANŽ: Imam ja jednog slugu koji se zove Maskarij i koji, prema mišljenju mnogih, važi za nekakvog čoveka od znanja i ukusa; jer ništa sad nije jevtinije od takvih ljudi. On je nastran i uvrteo je sebi u glavu da treba da izigrava plemića. Misli da ima lepo ponašanje i da je pesnik, prezire druge sluge i čak ih naziva prostacima.

DI KROAZI: Pa šta nameravate sa njim?

LAGRANŽ: Šta nameravam sa njim? Treba... Ali, udaljimo se najpre odavde.

POJAVA II

Goržibus, Di Kroazi, Lagranž.

GORŽIBUS: E pa lepo, videli ste moju sinovicu i moju kćer: idu li stvari dobro? Kakav je ishod ove posete?

LAGRANŽ: To ćete bolje doznati od njih nego od nas. Sve što vam možemo reći to je da smo vam zahvalni na milosti koju ste nam ukazali i da smo vaše pokorne sluge.

GORŽIBUS (sam) Uh, izgleda da odlaze nezadovoljni. Otkud li to njihovo nezadovoljstvo? Treba malo da vidim šta je. Hej!

POJAVA III

Marota, Goržibus.

MAROTA: Šta želite, gospodine?

GORŽIBUS: Gde su vaše gospođice?

MAROTA: U svome kabinetu.

GORŽIBUS: Šta rade?

MAROTA: Prave pomadu za usne.

GORŽIBUS: Napravile su one divnu pomadu! Recite im da siđu. (Sam) Ove obešenice, izgleda mi, žele da me upropaste tom svojom pomadom. Svuda vidim samo belanca, devojačko mleko [Prema Firtijerovom Rečniku (1690 g.), devojačko mleko je „izvesna tečnost za negovanje ruku i lica"] i hiljadu drugih drangulija koje ne poznajem. Otkako smo ovde, potrošile su slaninu od tuceta svinja najmanje, a četiri sluge živele bi svakoga dana od ovčijih nogu koje one upotrebljavaju.

POJAVA IV

Magdelon, Katos, Goržibus.

GORŽIBUS: Zaista je šotrebno izlagati me tolikim troškovima da biste mazale gubicu! Ali, recite mi šta ste to priredile onoj gospodi, jer sam ih video kako izlaze odavde vrlo hladni? Zar vam nisam naredio da ih primite kao ličnosti koje hoću da vam dam za muževe?

MAGDELON: A kako hoćete, oče, da poštujemo nepravilan postupak tih ljudi?

Molijer - Smesne precioze

KATOS: Recite nam, striče, kako malo razumnija devojka može da ih smatra za pristojan svet?

GORŽIBUS: A šta imate da im irigovorite?

MAGDELON: Divno li je njihovo udvaranje! Šta, zar da odmah predlažu brak?

GORŽIBUS: A šta bi ti htela da predlažu? Valjda naložništvo? Zar to nije postupak koji treba da pohvalimo, i vas dve i ja? Ima li čega uljudnijeg od toga? Ta sveta veza kojoj oni teže, zar ona nije dokaz njihovih poštenih namera?

MAGDELON: Ah, oče, kako se prostački izražavate! Sramota me je što vas čujem da tako govorite; trebalo bi da malo naučite šta je lepo ponašanje.

GORŽIBUS: Ne zanima me ništa od svega toga. Kažem da je brak nešto sveto i neprikosnoveno, i ko počne razgovorom o njemu taj radi kao iošten čovek.

MAGDELON: Bože moj, kad bi svi ličili na vas, roman bi se brzo svršio! Divna bi to bila stvar da se Sirus odmah oženio Mandanom, a Klelija bez imalo muke udala za Aronsa. [Ličnosti iz Velikog Sirusa i Klelije, romana Madlene Skideri (1607-1701), kojima su se oduševljavale precioze XVII veka.]

GORŽIBUS: Šta ova priča?

MAGDELON: Evo, dragi oče, moja rođaka će vam reći, kao i ja, da brak mora da dođe tek posle drugih pustolovina. Zaljubljeni, da bi se dopao, treba da ume da iskazuje lepa osećanja, da žarko izražava blagost, nežnost i strast, i da se njegova prosidba obavlja po utvrđenome redu. Pre svega, osobu u koju se zaljubljuje mora da vidi u crkvi, ili u šetnji, ili na kakvoj javnoj svečanosti; ili da ga eudbonosno odvede k njoj kakav rođak ili prijatelj, i da od nje iziđe zamišljen i setan. On krije neko vreme svoja osećanja od predmeta svoje ljubavi, ali mu učini više poseta, prilikom kojih nikad ne propusti da pretrese neki od ljubavnih problema koji uvežbavaju društvene sklonosti. Dolazi dan izjašnjavanja, a to se obično događa pod drvećem kakvog vrta, dok je društvo malo udaljeno; za ovom izjavom dolazi jedan laki gnev, koji odaje rumenilo našeg lica, i koji, za izvesno vreme, otera zaljubljenoga iz našeg društva. Zatim on nalazi način da nas umiri, da nas neprimetno navikne da slušamo njegove ljubavne izjave i da nam izmami ono priznanje koje staje toliko muka. Posle toga dolaze pustolovine: pojavljuju se suparnici, da prave smetnje jednom učvršćenom osećanju, dolaze proganjanja oceva, ljubomora kojoj su povod lažne prividnosti, jadikovanja, očajanje, otmice i ono što iz toga proizlazi. Eto kako se to radi kad čovek ume da se ponaša, i to su pravila koja se, u pravom udvaranju, ne mogu mimoći. Ali pristupiti bračnoj vezi s neba pa u rebra, milovati se samo na osnovu načinjenog bračnog ugovora, početi roman upravo od kraja! Još jednom, oče: ne postoji ništa toliko prostačko kao ovakav postupak, i meni se smuču i pri samoj pomisli na njega.

GORŽIBUS: Kakav to nerazumljiv jezik čujem? To je svakako uzviteni stil.

KATOS: Zaista, striče, moja rođaka pogađa suštinu stvari. Kako da primimo ljude koji se sasvim pogrešno udvaraju! Kladam se da nikad nisu videli Kartu Nežnosti [Kartu Nežnosti, u cilju društvene rasonode, izmislila je Madlena Skideri. Ona je docnije tu „geografsku“ kartu unela u II knjigu Klelije i rastumačila je do sitnica. Nežna Pisamca, Sitne Pažnje, itd. jesu „prijatna sela“ na toj karti.] i da su Nežna Pisamca, Sitne Pažnje, Ljubavna Pisma i Lepi

Molijer - Smesne precioze

Stihovi krajevi koji su im nepoznati. Zar ne vidite da cela njihova ličnost to jasno pokazuje i da uopšte nemaju onaj izgled koji odmah uliva dobro mišljenje o ljudima? Zar se dolazi u ljubavničku losetu bez čipkanih ukrasa na nogavicama, sa šešikom na kome nema pera, sa nepropisnom kosom na glavi, u odelu koje pati što nema dovoljno ukrasa!... Kakvi su vam to ljubavnici, bože moj! Kakva prostota u odevanju i kakvo siromaštvo u razgovoru! To se ne može podneti. Primetila sam i to da njihovi naprsnici nisu od majstorske ruke, i da je potrebno da im čakšire još za dobru polovinu stope budu šire, pa da su dovoljno široke.

GORŽIBUS: Bogami, obe su šašave! Ja ništa ne razumem ovo trućanje. Katos, i ti, Magdelon...

MAGDELON: Oh, milost, oče! Oslobodite nas tih čudnih imena i zovite nas drukčije.

GORŽIBUS: Kako, čudnih imena! Zar ih niste dobile na krštenju?

MAGDELON: Bože moj, kako ste prosti! Ne mogu dovoljno da se načudim kako ste mogli da stvorite tako duhovnu kćer kao što sam ja. Da li uzvišeni stil ikad pominje Katos i Magdelon? I zar mi nećete priznati da je dovoljno samo jedno od tih imena, pa da prezremo i najlepši roman na svetu?

KATOS: Istina je, dragi striče, da malo osetljivije uvo strahovito pati kad čuje ta imena; a međutim imena Poliksena, koje je moja rođaka izabrala, i Aminta, koje sam ja sebi dala, imaju ljupkosti sa kojom se morate složiti. [Poliksena je ime jedne od kćeri trojanskog kralja Prijama. Aminta je naslov jedne pastirske igre Torkvata Tasa (1544-1595)]

GORŽIBUS: Slušajte, samo jedna reč može da posluži. Ja ne pristajem da vi imate druga imena sem onih koja su vam dali kumovi i kume; a što se tiče one gospode o kojoj je reč, ja spoznajem njihove porodice i znam kolika im je imovina, i ja odlučno zahtevam da se spremite da vam budu muževi. Dosadilo mi je da vas imam na vratu, a čuvati dve devojke isuviše je teška dužnost za čoveka mojih godina.

KATOS: Što se mene tiče, dragi čiko, sve što motu da kažem to je da mi je brak odvratan. Ne mogu da podnesem ni samu pomisao da treba ležati pored notpuno natot čoveka.

MAGDELON: Dozvolite nam da malo predahnemo među ovim otmenim pariskim svetom. u koji tek što smo stigle. Pustite nas da natenane ispredemo naš roman, i ne žurite toliko da se on završi.

GORŽIBUS (za sebe) Nema sumnje, ove su potpuno lude. (Glasno) Još jednom vam kažem, ja ne razumem ništa od svih tih budalaština; ja hoću da sam potpun gospodar; i, da bih prekinuo sve ove razgovore, ili ćete se uskoro obe udati, ili, vere mi, bićete kaluđerice; zaklinjem se da će tako biti.

POJAVA V

Katos, Magdelon.

KATOS: Bože moj, draga moja, kako je duh tvoga oca pritisnut telom! Kako mu je inteligencija troma i kako je mračno u njegovoj duši!

MAGDELON: Šta ćeš, draga moja! Osećam se posramljena zbog njega. Teško

Molijer - Smesne precioze

mi je da uverim sebe da zaista mogu biti njegova kći, i verujem da će mi neki doživljaj, jednog dana, otkriti slavnije poreklo.

KATOS: Ne bi me čudilo; da, svi su izgledi; evo, i sebe kad pogledam...

POJAVA VI

Marota, Katos, Magdelon.

MAROTA: Došao je jedan sluga koji pita da li ste kod kuće i koji kaže da njegov gospodar hoće da vas poseti.

MAGDELON: Naučite, glupačo, da se izražavate manje prostački. Kažite:

"Došao je jedan neizbežni koji pita da li ste u okolnostima da budete vidljive."

MAROTA: Tek štogod! Ja ne znam latinski i nisam učila, kao vi, filofiju u velikom Siru. [Marota ne ume da izgovori reč „filozofija“, koja za nju neobrazovanu, pretstavlja stvari bez vrednosti.]

MAGDELON: Glupača! Kako to čovek da podnese! A ko je gospodar tog sluge?

MAROTA: Pomenuo mi je markiza Maskarija.

MAGDELON: Oh, draga moja! Markiz! Da, idite i recite da može da nas poseti. To je besumnje neki fini duh koji je čuo da se govori o nama.

KATOS: Svakako, draga moja.

MAGDELON: Treba da ga primimo ovde u prizemlju, a ne u našoj sobi.

Doterajmo bar kosu i ostanimo na visini svog ugleda. Brzo, namestite nam ovde savetodavca draži.

MAROTA: Bogami, ne znam kakva je to životinja; treba da govorite razumno ako želite da vas razumem.

KATOS: Donesite nam ogledalo, neznalice jedna, i pazite da mu ne isprljate staklo utiskivanjem svog lika. (Izlaze)

POJAVA VII

Maskarij, Dva nosača.

MASKARIJ: Hej, nosači, hej! Lakše, lakše, lakše! Čini mi se da ovi ugursuzi imaju nameru da me razbiju, toliko udaraju o zidove i pod.

DRUGI NOSAČ: Ali ne! Vrata su uzana, a vi ste hteli da uđemo dovde.

MASKARIJ: Svakako. Zar biste hteli, bednici, da izlažem dobro stanje svojih pera surovostima kišnog doba i da utiskujem cipele u blato? Hajde, nosite odavde tu svoju nosiljku.

DRUGI NOSAČ: Platite nam prvo, gospodine, molim vas.

MASKARIJ: A?

DRUGI NOSAČ: Kažem, gospodine, molim vas, da nam date novac.

MASKARIJ (udarajući mu šamar) Kako, ugursuze! Tražiš novac od takvog plemića kao što sam ja!

DRUGI NOSAČ: Zar se tako plaća sirotom svetu? A da li će nam vaše plemstvo dati večeru?

MASKARIJ: Čekajte, naučiću vas ja da se razumevate u ljude! Ovi nitkovi se usuđuju da se češu o mene!

PRVI NOSAČ (uzimajući jedan od štapova nosiljke) Hajde, platite nam odmah.

Molijer - Smesne precioze

MASKARIJ: Šta?

PRVI NOSAČ: Kažem da hoću odmah novac.

MASKARIJ: To je umesno.

PRVI NOSAČ: Dakle, brzo.

MASKARIJ: Dabome, ti govoriš kako treba; ali očaj drugi je lupež koji ne zna šta kaže. Evo ti; jesi li zadovoljan?

PRVI NOSAČ: Ne, nisam zadovoljan; udarili ste šamar mome drugu i... (Podiže štap)

MASKARIJ: Polako. Drži, evo ti za šamar. Sve se dobije od mene kad se traži na lep način. Hajde, dođite malo poele da me odnesete u Luvr, da prisustvujem kraljevom leganju. [Kraljev odlazak na spavanje odvijao se po tačno utvrđenom ceremonijalu. Mnogima je bila ukazivana počast time što su mogli da mu prisustvuju. U trenutku samog leganja (tzv. »le petit coucher«) mogli su biti prisutni samo najpovlašćeniji.]

POJAVA VIII

Marota, Maskarij.

MAROTA: Moje goopođice će odmah doći.

MASKARIJ: Neka se ne žure; ja sam se udobno namestio i mogu da ih čekam.

MAROTA: Evo ih.

POJAVA IX

Magdelon, Katos, Maskarij, Almanzor.

MASKARIJ (pošto je pozdravio) Gospođe, nema sumnje da ćete biti iznenađene smelošću moje posete; ali vaš ugled privlači vam ovu neprijatnu stvar, a vrednost ima za mene tako mađiske draži da svuda jurim za njom.

MAGDELON: Ako tražite vrednost, onda ne treba da je gonite po našoj zemlji.

KATOS: Da biste kod nas videli vrednost, potrebno je da ste je vi doveli.

MASKARIJ: Ah, dokazujem neistinitost vaših reči. Javno mišljenje to baš potvrđuje pričajući koliko vi vredite; i vi ćete odneti sve štihove onoga što je najotmenije u Parizu.

MAGDELON: Vaša ljubaznost preteruje u darežljivosti svojih pohvala; a mi se čuvamo, moja rođaka i ja, da shvatimo ozbiljno blagosti vašeg laskanja.

KATOS: Draga moja, trebalo bi da se donesu stolice.

MAGDELON: Hej, Almanzore!

ALMANZOR: Molim, gospođo.

MAGDELON: Brzo, primaknite nam udobnosti za razgovor.

MASKARIJ: Ali, recite mi bar da li sam ovde u bezbednosti.

KATOS: Čega se plašite?

MASKARIJ: Da mi ne ukradete srce, da mi ne ubijete slobodu. Ja ovde vidim oči koje mi izgledaju vrlo nevaljale, koje slobodu napadaju iz zasede i postupaju sa ljudima kao Turci sa Mavrima. Kako, dovraga! Čovek tek što im se približi, a one već počinju svoj smrtonosni nadzor! Ah, vere mi, nemam ja poverenja u njih, i pobeći ću ako ne dobijem časno jemstvo da mi ne žele

Molijer - Smesne precioze

nikakvo zlo.

MAGDELON: Draga moja, ovo je vesela narav.

KATOS: Vidim i ja da je to pravi Amilkar. [Vedra i vesela ličnost iz romana Klelija.]

MAGDELON: Ne plašite se ničeg: naše oči nemaju rđavih namera, a vaše srce može da spava u bezbednosti njihovog poštenja.

KATOS: Ali, molim vas, gospodine, ne budite neumoljivi prema ovoj naslonjači koja vam širi ruke već četvrt čaea; zadovoljite malo njenu želju da vas zagri.

MASKARIJ (pošto se očešljao i doterao svoje čipke) Pa lepo, gospođe, šta kažete o Parizu?

MAGDELON: Avaj! Šta bismo mogle da kažemo! Trebalo bi biti u neskladu sa razumom pa ne priznati da je Pariz veliko skladište divota, središte dobrog ukusa, duhovitosti i otmenosti.

MASKARIJ: Što se mene tiče, ja smatram da izvan Pariza nema spasa za pristojan svet.

KATOS: To je sušta istina.

MASKARIJ: Malo je blatnjav; ali mi imamo nosiljke.

MAGDELON: Istina je; nosiljka je odličan šanac protiv blata i rđavog vremena.

MASKARIJ: Dolaze li vam mnogo u posetu? Koji fini duh pripada vašem krugu?

MAGDELON: Nažalost, nismo još poznate, ali se nadamo da ćemo to postati; imamo jednu odličnu prijateljicu koja nam je obećala da će dovesti ovamo svu gospodu iz Zbirke odabranih dela. [To je, verovatno, zbirka objavljena pod naslovom Izabrane pesme g. g. Korneja, Benserada, de Skiderija, Boa-Robera i mnogih drugih.]

KATOS: I druge još koje eu nam pomenuli kao vrhovne sudije u pitanju lepih etvari.

MASKARIJ: Ja ću vam tu pomoći bolje nego iko; oni me svi posećuju, i mogu da kažem kako nikad ne ustajem bez pola tuceta finih duhova oko sebe.

MAGDELON: Ah, bože moj! Bićemo vam zahvalne najdubljom zahvalnošću, ako nam učinite tu ljubaznost; jer, najzad, čovek mora da poznaje svu tu goepodu ako hoće da pripada otmenom društvu. Oni su ti koji stvaraju svačiji ugled u Parizu, a vi znate da ih ima i takvih s kojima je dosta družiti se, pa stvoriti sebi glas znalca, makar i ne bilo ničeg više sem toga. Ali, što se mene tiče, ja naročito cenim to što pomoću ovih duhovnih poseta čovek biva obavešten o mnogim stvarima koje je preko potrebno znati i koje čine suštinu finog duha. Na taj način se doznaju svakog dana male ljubavne novosti, vrše prijatna saopštenja u prozi i stihu. Zna se u pravi čas: "Taj i taj je sastavio najlešpu stvar na svetu o toj i toj temi; ta i ta je našla reči za tu i tu melodiju; ovaj je sastavio madrigal o jednom uživanju; onaj je napisao stance o jednom neverstvu; gospodin taj i taj napisao je sinoć šestostih gospođici toj i toj, na koji mu je ona poslala odgovor jutros u osam sati; taj i taj pisac napravio je takav plan; onaj je došao do trećeg dela svoga romana; ovaj je dao svoja dela u štampariju." To je ono što ističe vašu vrednost u društvima, a ako se ne znaju te stvari, ne dajem ni prebijenu paru za sav duh koji čovek može imati.

KATOS: Zaista, ja nalazim da to znači biti preterano smešan kad neko misli da je obrazovan, a ne zna ni najmanji četvorostih koji se pravi svakog dana; što

Molijer - Smesne precioze

se mene tiče, osećala bih najveći stid kad bi trebalo da dođu i da me pitaju da li sam videla nešto novo što još nisam videla.

MASKARIJ: Istina je da je oramota ne znati među prvima sve što se čini; ali, nemojte se žalostiti: ja ću da osnujem kod vas jednu Akademiju finih duhova, i ja vam obećavam da se neće sastaviti ni najmanji stih u Parizu, a da ga vi ne znate napamet pre drugih. Takav kakvog me vidite, i ja se malo vežbam u tome kad hoću; i vi ćete videti kako prolaze kroz lepe salone Pariza dve stotine pesama, toliko isto soneta, četiri stotine epigrama i više od hiljadu madrigala, ne računajući zagonetke i portrete, i ove je to moja tvorevina.

MAGDELON: Priznajem vam da ludujem za portretima; ne vidim ništa tako otmeno kao to.

MASKARIJ: Portreti su teški i traže dubinu duha: videćete moje i oni će vam se dopasti.

KATOS: A ja strašno volim zagonetke.

MASKARIJ: One izoštravaju duh, i ja sam koliko jutros sastavio četiri, koje ću vam dati da ih pogađate.

MAGDELON: Madrigali ou prijatni kad su dobro sastavljeni.

MASKARIJ: Za njih imam naročiti talent; radim na tome da celu rimsku istoriju stavim u madrigale.

MAGDELON: Ah, zaista, to će biti vrhunac lepote; zadržavam bar jedan primerak, ako ih štampate.

MASKARIJ: Obećavam svakoj po jedan, i to najlepše povezan. Štampanje je ispod mog dostojanstva, ali to činim samo zato da dam prilike knjižarima da zarade, jer me ne ostavljaju na miru.

MAGDELON: Zamišljam kako je veliko zadovoljstvo videti svoja dela štampana.

MASKARIJ: Nema sumnje. Ali kad je reč o tome, treba da vam kažem jednu improvizaciju koju sam sastavio juče kod jedne prijateljice vojvotkinje, kod koje sam bio u poseti; jer ja sam đavolski vešt u improvizacijama.

KATOS: Improvizacija je upravo probni kamen za duh.

MASKARIJ: Pa evo, čujte.

MAGDELON: Pretvorile smo se u uvo.

MASKARIJ: O, o! Ja se pažnji dovoljno ne predah: dokle samo u vas, zlo ne sluteć', gledah, krišom ste mi srce uzeli iz grudi. Držite lopova! Držite ga, ljudi!

KATOS: Oh, bože moj! Ovo je vrhunac ukusa.

MASKARIJ: Sve što ja sastavim neusiljeno je; ovo nimalo ne potseća na sitničarenje.

MAGDELON: Daleko je od njega više od dve hiljade milja.

MASKARIJ: Jeste li zapazile ovaj početak: o, o? Kako je to neobično, o, o! Kao kad čovek najedanput primeti, o, o! Iznenadenje, o, o!

MAGDELON: Da, nalazim da je to o, o! divno.

MASKARIJ: Izgleda kao da nije ništa.

KATOS: Ah, bože moj, šta vi to govorite? To su stvari koje se ne mogu platiti.

MAGDELON: Nema sumnje; više bih volela da sam stvorila ovo o, o! nego čitav jedan eo.

Molijer - Smesne precioze

MASKARIJ: Vraga, ukus vam je dobar.

MAGDELON: Eh, nije baš sasvim rđav.

MASKARIJ: Ali zar se ne divite i onom Ja se pažnji dovoljno ne predah? Ja se pažnji dovoljno ne predah, nisam to primetio; prirodan način izražavanja, Ja se pažnji dovoljno ne predah. Dokle samo u vas, zlo ne sluteći, dok bezazleno, bez zlobe, kao agnec nezlobivi, gledah, to će reći zabavljah se time da vas posmatram, motrim na vas, ispitujem vas; krišom ste m i... Kako vam se čini ova reč krišom? Zar nije dobro nađena?

KATOS: Izvrsno.

MASKARIJ: Krišom, potajno; izgleda vam kao da je to mačka koja tek što je uhvatila miša, krišom!

MAGDELON: Ne može biti bolje.

MASKARIJ: Srce uzeli iz grudi, odneli ga, oteli ga. Držite lopova! Držite ga, ljudi! Zar ne biste rekli da je to čovek koji juri za lopovom i viče, da bi mu pomogli da ga uhvati? Držite lopova, držite ga, ljudi!

MAGDELON: Mora se priznati da je rečeno duhovito i sa ukusom.

MASKARIJ: Da čujete melodiju koju sam sastavio na te reči.

KATOS: Vi ste, dakle, učili i muziku?

MASKARIJ: Ja? Ne.

KATOS: GTa kako je onda mogućno...

MASKARIJ: Plemmći znaju sve, iako nikad ništa nisu učili.

MAGDELON: Naravno, draga moja.

MASKARIJ: Čujte da li će melodija biti po vašem ukusu. Xm, hm, la, la, la. Surovost godišnjeg doba besomućno je povredila prijatnost moga glasa; ali šta mari, ja se ne ustručavam. (Peva)

KATOS: Ah, što ova melodija zanoei! Kako čovek da ne umre kad je čuje?

MAGDELON: Ima hromatike u njoj.

MASKARIJ: Zar vam ne iztleda da je misao dobro izražena pesmom? Držite lopova!... A onda, kao kad se snažno viče, drdrdrdrdržite ga! I najednom, kao zaduvan čovek, ljudi!

MAGDELON: Eto šta se zove znati tanane stvari, najtananije, tananije i od najtananijih. Sve je divno, uveravam vas; oduševljena eam i melodijom i rećima.

KATOS: Ne znam ništa bolje od toga.

MASKARIJ: Sve što napravim dolazi mi tako, samo po sebi, ne treba da morim duh.

MAGDELON: Priroda je za vas bila zaljubljena majka, i vi ste njeno razmaženo dete.

MASKARIJ: A u čemu prosvodite vreme?

KATOS: Ni u čemu.

MAGDELON: Dosad je ovo bio za nas veliki post u pogledu razonoda.

MASKARIJ: Predlažem vam da vas vodim jednog od sledećih dana u lozorište, ako hoćete; igraće se nov komad, i bio bih vrlo zadovoljan da ga vidimo zajedno.

MAGDELON: To se ne odbija.

MASKARIJ: Ali vas molim da pošteno pljeskate, kad budemo tamo; jer sam

Molijer - Smesne precioze

obećao da ću doprineti uspehu komada, a njegov pisac je dolazio da me za to zamoli koliko jutros. Ovde je običaj da nama plemićima pisci čitaju svoje nove komade, da bi nas obavezali da nam se dopadnu i da im stvorimo dobar glas; sad možete misliti da li parter sme da nam protivreči kad mi kažemo nešto! Što se mene tiče, ja sam u tome vrlo tačan; i kad to obećam kakvom pesniku, ja uvek vičem: „Što je ovo lepo!" i to pre nego što se upale sveće. [U Molijerovo doba pozornica je bila osvetljena svećama koje su visile ispred nje i bile paljene pred sam početak pretstave.]

MAGDELON: Nemojte mi govoriti: divno je mesto ovaj Pariz; u njemu se svakodnevno događa mnoštvo stvari za koje se u unutrašnjosti ne zna, ma koliko čovek bio obrazovan.

KATOS: Dovoljno je: pošto smo sad obaveštene, smatraćemo za svoju dužnost da se pošteno divimo svemu što se bude govorilo.

MASKARIJ: Ne znam, možda se varam; ali mi izgledate tako kao da ste napisale neki komad.

MAGDELON: Eh, moglo bi i da bude tako kao što kažete.

MASKARIJ: Oho! Treba, bogami, da ga vidimo. Reći ću vam u poverenju: i ja sam napisao jedan i hoću da mi ga predstavljaju.

KATOS: Ah! A kojim ćete ga glumcima dati?

MASKARIJ: Lepo pitanje! Velikim glumcima; jedini oni sposobni su da istaknu vrednost stvari; ostali su neznalice koje deklamuju kao što se govori; ne umeju da deklamuju sa preterivanjem i da se zaustave na lepim mestima: a otkud će čovek da zna koji je stih lep, ako se glumac ne zaustavi i time nam ne da na znanje da treba pljeskati? [Tako su zvali glumce koji su igrali u Burgonjskoj palati i prikazivali uglavnom dela Rasina i Korneja. Molijer im se često potsmeva zbog neprirodnog izgovaranja stihova.]

KATOS: Zaista, postoji način da se slušaocima pokažu lepote jednog dela; a stvari vrede samo toliko koliko im se istakne vrednost.

MASKARIJ: Kako vam se dopadaju moji ukrasi? Nalazite li da su u skladu sa odelom?

KATOS: Potpuno.

MASKARIJ: Trake su dobro izabrane.

MAGDELON: Strahovito dobro. To je pravi pravcati Pegrdrižon.

MASKARIJ: Šta kažete o mojim čipkama?

MAGDELON: Sasvim lepo izgledaju.

MASKARIJ: Mogu se bar pohvaliti da su za četvrtinu veće od svih koje se prave.

MAGDELON: Mora se priznati da nikad niko nije video čoveka kod koga otmenost doterivanja stoji tako visoko.

MASKARIJ: Spojte malo sa ovim rukavicama osetljivost svot čula mirisa.

MAGDELON: Mirišu užasno lepo. [Preuveličavanje je bilo obavezno u jeziku precioza, a izražavalo se priložima sa superlativnim značenjem. U daljem tekstu ima još nekoliko takvih primera.]

KATOS: Nikad nisam udisala bolje podešen miris.

MASKARIJ: A ovaj? (podnosi im napuderisanu kosu svoje vlasulje)

MAGDELON: Najboljeg je kvaliteta; naš uzvišeni je prijatno dirnut.

Molijer - Smesne precioze

MASKARIJ: Ne kažete ništa o mojim perima! Kako vam izgledaju?

KATOS: Strašno lepa.

MASKARIJ: Znete li da me svaki komadić staje zlatnik? Ja, eto, imam tu strast da ne mogu bez onoga što je najlešpe.

MAGDELON: Uveravam vas da imamo iste sklonosti. Mene je teško zadovoljiti kad je u pitanju ono što se nosi; čak i u pogledu čarapa ne mogu da trpim ništa što nije od najbolje ruke.

MASKARIJ (uzvikujući iznenada) Jao! Jao! Jao! Polako! Bog me prokleo, gospođe, ako to nije ružno ponašanje. Imam da se žalim na vaš postupak; to nije pošteno.

KATOS: Šta je sad? Šta vam je?

MASKARIJ: Kako! Obe istovremeno na moje srce! Napadate me i s desna i s leva! Ah, to je protivno međunarodnom pravu; snage nisu jednake; to je zločin i ja ću da zovem u pomoć.

KATOS: Mora se priznati da se izražava vrlo neobično.

MAGDELON: Duh mu je sposoban za divne obrte.

KATOS: Veći vam je strah od opasnosti, a vaše srce više pre nego što ga gule.

MASKARIJ: Kako, dovraga! Već je oguljeno od glave do pete.

POJAVA X

Marota, Maskarij, Katos, Magdelon.

MAROTA: Goopođo, žele da vas vide.

MAGDELON: Ko?

MAROTA: Vikont Žodle.

MASKARIJ: Vikont Žodle?

MAROTA: Da, gospodine.

KATOS: Da li ga poznajete?

MASKARIJ: To je moj najbolji prijatelj.

MAGDELON: Uvedite ga brzo.

MASKARIJ: Proteklo je izvesno vreme otkako se nismo videli, i ja sam očaran ovim neočekivanim susretom.

KATOS: Evo ga.

POJAVA XI

Žodle, Maskarij, Katos, Magdelon, Marota, Almanzor.

MASKARIJ: O, vikonte!

ŽODLE: O, markiže! (Grle jedan drugog)

MASKARIJ: Kako mi je milo što smo se sreli!

ŽODLE: Kako se radujem što te vidim ovde!

MASKARIJ: Poljubi me još jednom, molim te.

MAGDELON: Draga moja, postajemo poznate: evo gde otmeni svet počinje da nas posećuje.

MASKARIJ: Gospođe, dopustite da vam pretstavim ovog plemića: dajem vam reč da je dostojan vašet poznanstva.

Molijer - Smesne precioze

ŽODLE: Pravo je doći i odati vam poštovanje koje vam se duguje; a vaše draži zahtevaju svoja vlastelinska prava od svih ljudi.

MAGDELON: To se zove doterati svoje pozdravljanje do krajnjih granica laskanja.

KATOS: Ovaj dan ima da bude obeležen u našem kalendaru kao dan velike sreće.

MAGDELON (Almanzoru) Slušajte, momče, treba li vam uvek ponavljati iste stvari? Zar ne vtsdite da nam je potrebna još jedna naslonjača?

MASKARIJ: Nemojte se čuditi što vidite vikonta ovakvog; tek što je prezdravio od jedne bolesti zbog koje mu je lice tako blede kao što vidite.

ŽODLE: To je plod bdenja na dvoru i premaranja u ratu.

MASKARIJ: Znate li, gospođe, da u vikontu vidite jednog od hrabrih ljudi našega doba? To je čovek neverovatne smelosti.

ŽODLE: Vi ne izostajete za mnom, markiže; poznato nam je šta i vi umete da činite.

MASKARIJ: Istina je da omo se obojica ogledali u borbi.

ŽODLE: I na mestima gde je bilo vrlo vruće.

MASKARIJ (gledajući u Katos i Magdelon) Da, ali ne tako kao ovde. Aj, aj, aj!

ŽODLE: Naše poznanstvo je sklopljeno u vojsci. Prvi put kad smo se videli, on je bio zapovednik jednog konjičkog puka na malteškim galijama.

MASKARIJ: Istina je; ali vi ste bili na toj dužnooti pre mene, i ja se sećam da sam tek bio neznanat oficir kad ste vi već imali zapovedništvo nad dve hiljade konja.

ŽODLE: Rat je lepa stvar; ali, vere mi, danas dvor rđavo nagrađuje ljude koji su služili u vojsci kao mi.

MASKARIJ: Zato i hoću da obesim mač o dud.

KATOS: Po se mene tiče, je osećam užasnu nežnost prema ratnicima.

MAGDELON: I ja ih volim; samo, ja tražim da hrabrost bude pomešana sa duhom.

MASKARIJ: Sećaš li se, vikonte, onog polumeseca koji smo oteli od neprijatelja prilikom opsade Arasa? [Demi-lune je deo utvrđenja koji pravi oštar ugao prema onoj strani na kojoj je neprijatelj. Ovde i komična igra reči.]

ŽODLE: More, kakav te polumesec snašao? Bio je to pravi pravcati mesec.

MASKARIJ: Mislim da si u pravu.

ŽODLE: Pamtim ja to, bogami! Bio sam tada ranjen u nogu parčetom đuleta i još nosim ožiljak. Pipnite malo, molim vas; osetićete kakav je to bio udarac.

KATOS (pošto je pipnula mesto) Stvarno, ožiljak je veliki.

MASKARIJ: Dajte mi ruku i pipnite ovde; tu, tu, na zadnjoj strani glave. Jeste li našli?

MAGDELON: Da, osećam nešto.

MASKARIJ: Tu me je pogodio metak iz muskete, tokom mog poslednjeg ratovanja.

ŽODLE (otkrivajući grudi) Evo još jednog pogotka: metak mi je prošao skroz prilikom juriša kod Gravelina.

MASKARIJ (stavljajući ruku na dugme svojih čakšira) Da vam pokažem jednu užasnu ranu.

Molijer - Smesne precioze

MAGDELON: Nije potrebno: verujemo vam i bez gledanja.

MASKARIJ: To su časni ožiljci koji pokazuju šta smo.

KATOS: Mi i ne sumnjamo u to šta ste.

MASKARIJ: Vikonte, imaš li ovde svoja kola?

ŽODLE: Zašto?

MASKARIJ: Da izvedemo gospođe izvan grada i da im priredimo užinu.

MAGDELON: Danas ne bismo mogle da iziđemo.

MASKARIJ: Pa da pozovemo igrače i da igramo.

ŽODLE: Bogami, to je mudro.

MAGDELON: Na to pristajemo; ali će nam biti potrebno još malo društva.

MASKARIJ: Hej, Šampanjče, Pikardanine, Burginjonče, Kaskare, Bašče, Lavertide, Lorene, Provansalče, Laviolete. Neka đavo nosi sve sluge! [U XVII veku posluga je imala nadimke ili je bila oslovljavana prema pokrajini koja je njen uži zavičaj.] Mislim da u Francuskoj nema plemića koji je uslužen gore nego ja. Ovaj ološ me uvek ostavlja samog.

MAGDELON: Almanzore, recite gospodinovoj posluzi da ode po svirače, i pozovite nam gospodu i gospođe iz susedstva da ožive samoću naše svečanosti. (Almanzor izlazi)

MASKARIJ: Vikonte, šta veliš o ovim očima?

ŽODLE: A ti, markiže, kako ti se čine?

MASKARIJ: Kažem da će naša sloboda imati muke da iziđe odavde čistih čakšira. Bar što se mene tiče, jer osećam čudnovate grčeve i srce mi visi još samo o končiću.

MAGDELON: Kako je prirodno sve što on kaže! Govori o stvarima ne može biti prijatnije.

KATOS: Istina je da je to strahovito rasipanje duha.

MASKARIJ: Da bih vam pokazao da sam iskren, hoću da improvizujem nešto na tu temu. (Razmišlja)

KATOS: Oh, preklinjem vas svom odanošću svoga srca: dajte da čujemo nešto što je sastavljeno za nas.

ŽODLE: I ja osećam želju da uradim to isto, ali mi je pesničko nadahnuće malo osiromašeno mnogim puštanjem krvi koje je vršeno poslednjih dana.

MASKARIJ: Koji li mi je vrug! Ja uvek dobro pravim prvi stih, ali imam muke sa ostalima. Vere mi, ovo je isuviše naglo; izgovoriću vam jednu džepnu improvizaciju, [tako su nazivani stihovi o raznovrsnim temama, koje su pesnici nosili sa sobom kao zalihu.] koja će vam se dopasti više od svega.

ŽODLE: Duhovit je kao vrug.

MAGDELON: I otmen, i uglađen.

MASKARIJ: Vikonte, reci mi, molim te, koliko ima kako nisi video groficu?

ŽODLE: Ima više od tri nedelje kako je nisam posetio.

MASKARIJ: Znaš li da je vojvoda dolazio jutros k meni i hteo da me vodi u lov na jelena? MAGDELON: Evo su naše prijateljice.

POJAVA XII

Molijer - Smesne precioze

Žodle, Maskarij, Katos, Magdelon, Marota, Lisila.

MAGDELON: Oh, bože, drage moje, molimo vas za izvinjenje. Ovoj gospodi je palo na pamet da pozovu potstrekače nogu, i mi smo poslale po vas da ispunite prazninu našeg skupa.

LISILA: Nema sumnje da smo vam vrlo zahvalne.

MASKARIJ: Ovo je bal na brzinu; ali kroz koji dan priredićemo vam jedan sasvim propisan. Jesu li svirači došli?

ALMANZOR: Da, gospodine, ovde su.

KATOS: Hajde, drate moje, zauzmimo mesta.

MASKARIJ (igrajući sam kao da pravi uvod) La, la, la, la, la, la, la, la.

MAGDELON: Baš ima gospodstven stas.

KATOS: I kako otmeno igra.

MASKARIJ (uzimajući Magdelon za ruku) Moja iskrenost će odigrati kurantu isto tako dobro kao i moje noge. Po taktu, svirači, po taktu. [Svirači - na jeziku precioza. Starinska igra tada vrlo u modi.] O, što su neznalice! Nemoguće je igrati uz njihovo sviranje. Neka vas đavo nosi! Zar ne umete da svirate po taktu? La, la, la, la, la, la, la. Dosta, geački svirači!

ŽODLE (igrajući zatim) Hej! Ne žurite toliko: ja sam tek ozdravio.

POJAVA HIII

Di Kroazi, Lagranž, Maskarij, Žodle Magdelon, Katos.

LAGRANŽ (sa štaiom u ruci) Aha, lupeži! Šta radite vi ovde? Već puna tri sata kako vas tražimo.

MASKARIJ (osećajući udarce) Jao! Jao! Jao! Pa vi mi niste rekli da će biti i batina.

ŽODLE: Jao! Jao! Jao!

LAGRANŽ: Divno je to od vas, bestidniče jedan, da izigravate uglednog gospodiia.

DI KROAZI: To će vas naučiti daznate ko ste. (Odlaze)

POJAVA XIV

Maskarij, Žodle, Katos, Magdelon.

MAGDELON: Šta ima ovo da znači?

ŽODLE: To je jedna opklada.

KATOS: Kako! Puštate da vas tako biju!

MASKARIJ: Bože moj! Pravio sam se kao da to nije ništa, jer sam vrlo prek i pao bih u vatru.

MAGDELON: Zar da otrpите uvredu kao što je ova, i to u našem prisustvu?

MASKARIJ: Nije to ništa: prekinimo razgovor o tome. Poznajemo se odavno, a kad su u pitanju prijatelji, čovek se ie uvredi zbog takve sitnice.

POJAVA XV

Di Kroazi, Lagranž, Žodle, Maskarij, Magdelon, Katos, Svirači.

Molijer - Smesne precioze

LAGRANŽ: Bogme, ugursuzi, nećete se vi smejati na naš račun, to vam obećavam. Ulazite, vi tamo. (Ulaze tri ili četiri plaćene ubojice)

MAGDELON: Kakva je to drskost doći i praviti takav nered u našoj kući?

DI KROAZI: Šta, gospođe! Zar da otrpimo da naše sluge budu primljene lepše nego mi? Da vam se udvaraju na naš račun i da vam priređuju igranku?

MAGDELON: Vaše sluge?

LAGRANŽ: Da naše sluge; nije ni lepo ni pošteno da nam ih ovako kvarite.

MAGDELON: O, bože! Kakva drskost!

LAGRANŽ: Ali oni neće imati to preimućstvo da se služe našim odelom da bi vam zamakli za oko; i ako želite da ih volite, to će, bogami, biti samo zbog njihovih lepih očiju. Brzo, skidajte ih smesta!

ŽODLE: Svršeno je sa našim divnim kićenjem.

MASKARIJ: Nestade i markiza i vikonta.

DI KROAZI: Aha, lupeži jedni! Usudili ste se da nam budete takmaci!

Potražićete na drugoj strani ono što će vas učiniti prijatnim za oči vaših lepotica, uveravam vas.

LAGRANŽ: To je nečuveno: istisnuti nas, i to još pomoću našeg sopstvenot odela!

MASKARIJ: O sudbino, kako si prevrtljiva!

DI KROAZI: Brzo, skinite im sve do najmanje sitnice.

LAGRANŽ: Nosite ove dronjke. Požurite. A sad, gospođe, kad su u ovakvom stanju, možete im se i dalje udvarati dokle god vam bude po volji; ostavljamo vam potlunu slobodu za to i obećavamo vam, gospodin i ja, da nećemo biti nimalo ljubomorni.

KATOS: Ah, kakva zbrka!

MAGDELON: Ja pucam od jeda.

SVIRAČI (markizu) Šta je sad ovo? A ko će nama da plati?

MASKARIJ: Pitajte gospodina vikonta.

SVIRAČI (vikontu) Ko će nam dati pare?

ŽODLE: Pitajte gospodina markiza.

POJAVA XVI

Goržibus, Maskarij, Žodle, Magdelon, Katos, Svirači.

GORŽIBUS: Ah, obešenice jedne, dovele ste nas u lep škripac, kao što vidim; a baš maločas doznah divne stvari od gospode koja su izišla.

MAGDELON: Ah, oče moj, kako je svirepo ovo što nam je priređeno!

GORŽIBUS: Da, svirepo je, ali to je delo vaše gluposti, bezočnice. Oni su osetili želju da se osвете zbog vašeg ponašanja prema njima; a međutim, nesrećnik, ja treba da doživim sramotu.

MAGDELON: Ah, zaklinjem se da ćemo biti osvećene, ili ću umreti od muke. A vi, dripci, kako se usuđujete da ostajete ovde posle takvog bezobrazluka?

MASKARIJ: Kako se to ponašate prema jednom markizu? Eto što vam je svet: najmanja nemilost i preziru nas oni koji su nas voleli. Hajde, druže, potražimo sreću na drugoj strani; vidim da se ovde voli samo tašta spoljašnjost i ne ceni sama zasluga. (Izlaze obojica)

Molijer - Smesne precioze

POJAVA XVII

Goržibus, Magdelon, Katos, Svirači.

SVIRAČI: Gospodine, mi tražimo da nas zadovoljite umesto njih, jer smo svirali.

GORŽIBUS (udarajući ih) Da, da, zadovoljiću vas, i evo kojim vas novcem plaćam. A «vi, obešenice, ne znam šta me zadržava da i sa vama ne uradim to isto; poslužićemo kao priča i potsmeh celome svetu, a to ste navukle na sebe svojim preteranostima. Idite i sakrijte se, gadure; sakrijte se zauvek. A vas što ste uzrok njihove ludosti, glupe koještarije, kobna zabavljanja besposličarskih duhova, romani, stihovi, pesme, soneti i sonetčići - neka vas nose svi vragovi!